

Kedves Gyerekek!
A megújult Csipogó rovatban mostantól Csicséri és Csicsóka, a két fiatal csóka fog benneteket kaluzolni.

1. névkártya

Ezentúl
a testvérem és én
kísérünk Téged
a Csipogó világában.
„Azért kaptam a Csicséri
nevet, mert egy kicsit
sokat beszélek...”

Név: **Csicsóka**

Faj: csóka

Életkor: 8 hónap Nem: hím

Születési hely: odú egy városi park öreg fájában

Kedvenc eledel: kövér pajorok

„A csicsóka egy
növény, melynek
gumója ehető, finom,
íze a burgonyához
hasonlít, csak annál éde-
sebb. A nagyszüleid biz-
tosan ismerik, kérdezd
csak meg őket!”

Név: **Csicséri**

Faj: csóka, Csicsóka testvére

Életkor: 8 hónap Nem: tojó

Születési hely: odú egy városi park öreg fájában

Kedvenc eledel: földigiliszta, lepkehernyó

A csókák közeli rokonai a varjaknak,
de azoknál valamivel kisebbek.
Telente gyakran láthatóak más varjú-
félék társaságában, de kisebb mére-
tük és jellegzetes, „tyák” kiáltásaik
segítenek a felismerésükben.

Hallgasd meg hangjukat
a www.mme-monitoring.hu
honlapon!

Társas madarak, azaz
csapatban élnek. A
párok az első évben
csak jegyesek, azután
„lépnek házasságra”.
Életük végéig hűsé-
gek egymáshoz.

„Én még nem
találtam meg
űaz igazit!”

A csókák memóriája nagyon jó, így ha valaki
vagy valami kétszer-háromszor kiváltja a bizal-
matlanságukat, azt többé nem felejtik el, és a
későbbi találkozások során ugyanolyan heves fo-
gadtatásban lesz része.

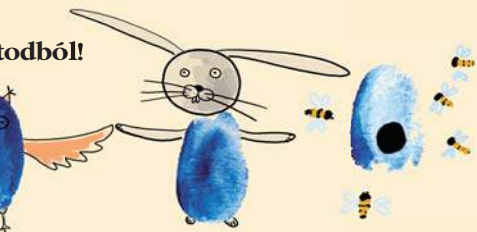
Gyakori
madarak, síkvidéken és dombos
területeken is élnek, fészkelésük az
emberi környezethez kötődik. Zömében
a földön talált rovarokat, férgeket eszik,
de elkapják a mezei pockokat és
kedvelik a gyümölcsöt és a gabona
magvakat is.

Az udvarló csóka hím annak ér-
dekében, hogy elkápráztassa válasz-
toltját, peckesen, hetvenkedően
mutogatja magát és még az erősebb,
a rangsorban előrébb álló csókéval
is képes harcba szállni, ha szerelme
látja. Ilyenkor párját éles „cikk-cikk”
kiáltásokkal próbálja becsábítani egy
odúba, és közben minden más csó-
kát elzavar az odú környékéről,
hogy bizonyítsa, jó férj és apa lesz.

3. ujjlenyomat játék

Készíts állatfigurákat az ujjlenyomatodból!

Amire szükséged lesz a játékhoz:

- tintatartó vagy vízfesték
- papír
- toll és színes ceruzák
- az egyik hüvelykujjad

2. Nyomd a hüvelykujjad a papírra.

1. Nyomd a hüvelykujjad a tintába
vagy egy kevés vízzel elkevert víz-
festékbe. A tinta csak vékonyan fedje
a bőrt, hogy az ujjadon lévő vonalak
jól látszódnak.

3. Egészítsd ki az ujjlenyomatokat
madarakká vagy más állatokká, és
színezd ki azokat. Segítségül itt lát-
hatsz néhány saját ötletet. Találj ki
Te magad is különös, mókás állat-
figurákat!

4. melyik állat részleteit ismered fel a képen?

- kormorán
- fekete gólya
- kacsacsőrű emlős

A helyes választ küldd el az MME
központi címére: Budapest, 1121
Költő u. 21. vagy a mme@mme.hu
e-mail címre!

Előző számunk szerencsés nyertesei

CSÖRMÍVES

Készítsünk madárkalácsot a kerti madaraknak!

„Földi” változat

Hozzávalók:

üres dióhéjak, faggyú vagy disznózsír, napraforgómag, köles, sajt, mazsola vagy más aszalt gyümölcs apróra vágva.

Melegítsd meg a zsírt, de ne olvaszd fel teljesen, majd a lábosban keverd bele a magokat, a sajt- és gyümölcs-darabokat. Töltsd meg a dióhéjakat a keverékkel. Tedd hűtőbe az elkészült finomságokat legalább egy órára, majd tedd ki az etetőbe, illetve alá vagy másutt a földre.

Fellógatós változat

Hozzávalók:

tejfölös pohár, olló, madzag, faggyú vagy disznózsír, napraforgómag, köles, sajt, mazsola, aszalt gyümölcs apróra vágva.

Végy egy tejfölös poharat, lyukasd ki óvatosan az alját. Fűzd át a lyukon a madzagot, és a pohár belseje felőli végére köss egy akkora csomót, amely nem fér át a lyukon.

Melegítsd meg a zsírt, de ne olvaszd fel teljesen, majd keverd bele a magokat, a sajt- és gyümölcscsodabokat.

Töltsd meg a poharat a keverékkel. Tedd hűtőbe a poharat legalább egy órára, majd lógasd fel egy fára vagy az etetőre. Vigyázz, melegebb napokon kifolyhat a pohár tartalma!

A keresztrejtvény megoldását küldd el 2013 január 13-ig levélben az MME címére: 1121 Budapest, Költő utca 21., vagy e-mailben: csipogo@mme.hu

A beküldők közül három szerencsés nyertest sorsolunk ki!

Őszi számunk helyes megfejtése:
C, azaz 80 nap alatt.

A szerencsés nyertesek:
Harsányi Zsófia, Tiszadob
Varga Luca, Kiskunhalas
Molnár Bence, Pécs

Gratulálunk!

Nyereményük
egy Otthonunk
című DVD.

Kedves Gyerekek!

Mostani számunkban többek között megismerkedhettek családjuk tagjaival, kipróbálhattátok magatokat egy madaras keresztrejtvény megfejtésében, a karácsonyi szünetben pedig ne feledkezzetek meg tollas barátaitokról és a szokásos téli eleség mellé kínáljátok nekik valamilyen ünnepi finomságot! Ötletek a Csörmívesben!

csipogó

A következő rekordokat az alábbi állatok az MME közreműködésével állították fel 2012-ben.

MME-OLIMPIA

1. Rekordszámú, 328 fokozottan védett rákosi vipera született 30 anyától a tenyésztésükre és védelmükre létrehozott Rákosivipera-védelmi Központban.

2. A hazai gyűrűzési adatbázis legöregebb lappantyúját fogták a Kolon-tavi Madárvártán. A hím madarat 2003 júliusában gyűrűzték meg ugyanott, ráadásul már akkor is öreg madárként. A befogott példány tehát minimum 11 éves. Az európai rekorder majdnem 12 éves.

3. A Patak névre keresztelt, sérült fehér gólyát lakossági bejelentés alapján vette gondozásba az MME. Kisebbségi gyógykezelés után augusztus 7-én engedték szabadon Ludányhalászi közelében. Patakra jeladó is került, melynek segítségével megtudtuk, hogy a madár nem egész nyolc nap alatt Szíriáig repült.

Ismerkedjünk meg családunkkal, a varjúfélékkel!

SZARKA

Hosszú, zöldes fényű farka és fekete-fehér mintázata van. Hangja a jellegzetes „csörgés”, melyet leginkább télen és kora tavasszal hallat. Télen kóborol, majd március elején már fészket épít. Sokak szerint a fényes tárgyak iránti vonzódása csak mendemonda. Falvak, tanyák körül és a városokban is gyakori madár, összeszedi az etetőről leesett magvakat.

FENYŐSZAJKÓ

Sötétbarna madár, apró, fehér pöttyökkel. Európában elsősorban magashegyi fenyvesekben fészkel. Nálunk leginkább kóborló egyedei láthatóak ősztől tavaszig. A szajkóhoz hasonlóan a talajba dugdossa a mogyorót, diót, tölgymakkot. Bizalmas madár, könnyű megfigyelni.

VETÉSI VARJÚ

Koromfekete madár. Tanyák, falvak közelében telepesen fészkel a fákon, azaz a párok fészkeiket egymáshoz közel építik. Télen gyakran láthatjuk az utak mentén keresgélni, károgni. Nagyon élelmes, párjához ragaszkodó madár. Számuk mára a folyamatos üldözés miatt drasztikusan csökkent, amely azért is szomorú, mert ez súlyosan veszélyezteti a fokozottan védett kék vércse állományait is. A kék vércse ugyanis szintén telepesen fészkelő madár, és fiókáit főleg a vetési varjak elhagyott fészkeiben költi ki.

Mi mindannyian nagyon intelligens, tanulékony madarak vagyunk. Sokféle táplálékot fogyasztunk: ízeltlábúakat, apró gerinceseket, bogyókat, gyümölcsöket, magvakat, alkalmanként pedig madártojást és -fiókat is.

SZAJKÓ

Távolabbról barnás krémszínűnek tűnik, fekete bajusszal; röptében fehér farcsíkja és fekete farka a legfeltűnőbb. Erdős területeken és városi parkokban is fészkel. Az erdő egyik órének tartják, mivel nagyon szemfüles, veszélyhelyzetben recsegő hangon riaszt. Nehéz megközelíteni, csak tél végén és kora tavasszal óvatlanabb, amikor udvarol. Ilyenkor találkozhatasz énekével is, ami recsegő, nyávogó hangok keveréke. Nagyon szereti a tölgymakkot, melyből ősszel több ezret is elraktároz egyenként az avarban. Télen aztán sokat a rejtekhelyen felejt, melyek így kicsírázhatnak.

DOLMÁNYOS VARJÚ

Hasonló méretű és formájú, mint a vetési varjú, de teste piszkosszürke színű. Párban fészkel. Elővigyázatos madár. Rekedten károg.

CSÓKA

Fekete, csillogó hátú madár, frísze világoskék. Városokban épületek tetőterében, illetve öreg parkokban, lombhullató erdőkben faodvakban fészkel. Télen vetési varjak csapataival együtt kóborol, az ekkor látott csókák egy része téli vendég. Párjához élete végéig hűséges. Csapatban jár.

HOLLÓ

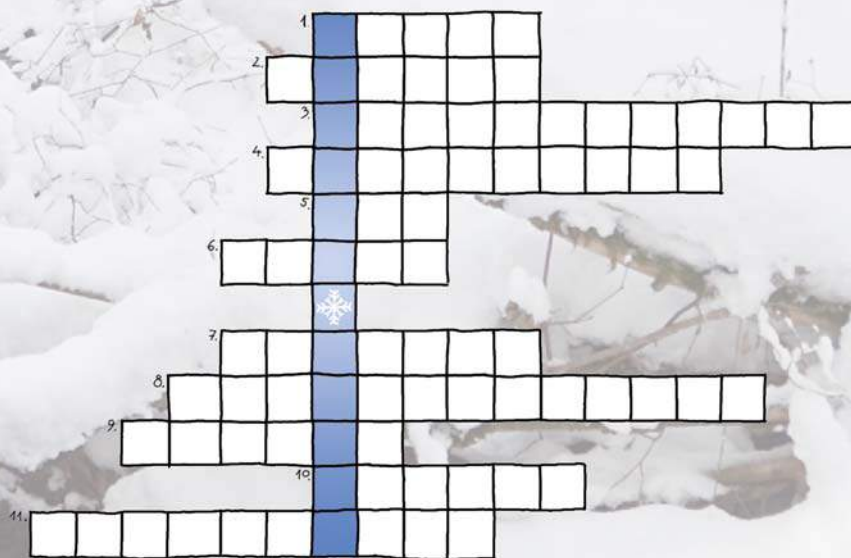
Koromfekete tollazata fémes csillogású. „Ritka, mint a fehér holló” – tartja a mondás. Valóban, időnként születnek albínó hollók. A legtermetesebb varjúféle és egyben a legnagyobb énekesmadár. Félénk és óvatos. Párját egy életre választja. Előfordul, hogy röptében játékosan a hátára fordul. Elsősorban sziklapárányokon költ.

Keresd meg a karácsonyfán
lógó díszek közül azt,
amelyiknek nincs párja!

Vajon mi a neve annak a rokonunknak, amely Európában csak a hegyekben, 1500 méteres magasság fölött fészkel?

1. A rákosi vipera is ez.
2. Az első híres nagyhalászi gólya neve.
3. „Csip-csip csóka, ...”
4. Édeni madár.
5. Tüskés „disznó”.
6. Legendás, mitológiai állat.
7. Óshonos teknősrünk.
8. Fecskefészkek alatti lap, az ürüléket fogja fel.
9. Mesefigura, ... Artúr.
10. 4 k betűs madár.
11. A 2013. év madara.

CSŐRMÍVES

Karácsonyi madaras süti recept

Hozzávalók:

40 dkg süteménymaradék (széle, megszáradt, stb),
2 dl tej, 1 ek lekvár, 25 dkg natúr marcipánmassza, kakaópor

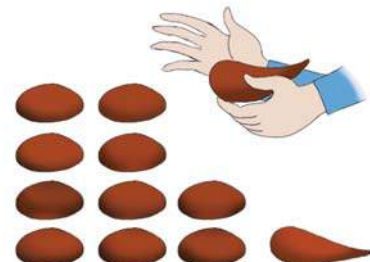
1.

Áztasd be a tejbe fél órára
a süteménymaradékot.

2.

Add a keverékhez a lekvárt
és gyúrd tésztává.

3.

Oszd 16 egyenlő részre és
formáld meg belőlük a madár testét.

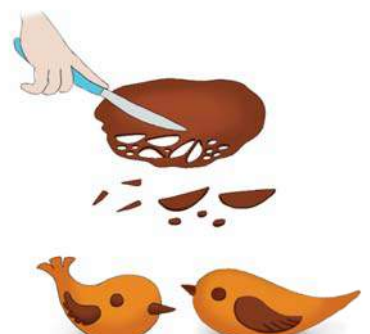
4.

Tegyél félre kb. 5 dkg marcipánt,
a többit pedig addig gyúrd, amíg
puha nem lesz, majd nyújtsd 2-3 mm
vastagságúra porcukorral beszórt
nyújtódeszkán.

5.

Vágd a marcipán lapot
16 felé és vond be
velük a baglyokat.

6.

A maradék marcipánt
gyúrd össze kakaóporral, és ezekből
készítsd el a 32 db szárnyat,
a 32 db szemet és a 16 db csőrt,
majd tapasztd a testekre.

Hírek 2013.

Hazánkban, idén tavasszal
először akadt kis geze
gyűrűző hálóbba.
A madár költőterülete
Közép-Ázsiában van,
Európában csak Oroszország
területén, és újabban
Finnországban fészkel. Európa
középső és nyugati részére

rendkívül ritka esetben
vetődik el. A faj határozása
nem könnyű, ám segít-
ségünkre van, hogy lábujjai
sötétbarnák, míg a láb többi
része világosabb, barna
színezetű. Erre utal angol
neve is: *Booted Warbler*
azaz a „csizmás”.

Ő a hazánkban gyűrűzött
bütykös hattyúk közül
a legidősebb! 1999-ben már
felnőtt madárként jelölték
meg, azóta további 38 alka-
lommal küldtek be róla adatot
(Horvátországból is).
Többször kapott gyűrűket
a lábaira, illetve a nyakára is.

Őszi számunk helyes
megfejtése:
B., azaz meggyvágó

A szerencsés nyertesek:
Pintér Mirkó, Nagyatád
Horváth Gergely, Rábapordány
Török János, Mány

Gratulálunk!
Nyereményük
egy fehér
golyás póló

Csípogó

Kedves Gyerekek!

Téli számunk rögtön egy játékkal indul, melynek megfejtését
beküldve értékes nyeremény vár rátok ez alkalommal is.
Majd a vízimadarakkal tudtok közelebbi barátságba kerülni.
Végül gondoltunk a közelgő ünnepekre is: Csőrmíves rovatunkban
ezúttal a karácsonyi sütemények maradékaiból tudtok meglepetés
finomságot készíteni az egész családnak.
Minden kedves olvasónknak Szép Karácsonyt kívánok!

Schmidt Emese, a Csípogó szerkesztője

FELADVÁNY

Milyen szerepe lehet a vizeknek a madarak életében?

(A rajzok segítenek benne!)

Válaszat várjuk postán az MME címére:
1121 Budapest, Költő u. 21.,
vagy e-mailben: csipogo@mme.hu.
A megfejtés mellett mindenképpen
szerepeljen a laccíméd!
A beküldők közül három szerencsés
nyertest sorsolunk ki!

Vízi madár – vizes madár?

Számos madár – így a sirályok, csérek – csupán pihenni száll le a vízre, sok madárnak viszont a víz az igazi eleme. A csónak alakú test a hattyúk, a ludak és az úszórécék számára a vízben úszást teszi lehetővé.

Próbáld meg egy csónakot felbillenteni, az magától visszaáll az eredeti helyzetébe. Ezek a madarak nem is merülnek hosszabb ideig a víz alá. A vöcskök, a kárókatonák, a búvárok és a bukórécék táplálékukat a víz alá merülve szerzik meg.

Tudtad?

A vízimadarak általában veszély esetén felszállnak a vízről és továbbrepülnek, a vöcskök viszont lebuknak a víz alá.

Tudtad?

A madarak testében légsákok vannak, melyek megkönnyítik számukra a repülést és a vízben úszást.

A szárcsák és a vízityúk a sűrű nádasban való bujkáláshoz szárnyukat szorosan a testükhöz vonják. A sirályoknak, hattyúknak erre nincs szükségük, nekik viszont különösen sűrű tollazatuk van, amely megvédi őket a hidegtől. A legtöbb tollat egy kis hattyún számoltak meg: 25 216 db-ot, melyből körülbelül 20 000 db a fején és a nyakon nőtt! A vízimadarak tollai vízhatlanok, mivel azokat farktömirigyük zsíros váladékával kengetik. A kárókatonáknak nincs farktömirigyük, így vadászat után szétárt szárnyakkal szárítkoznak.

A vízimadarak lába úgy működik, mint egy evezőlapát.

A sirályok lába úszóhártyás, de a hátsó ujj szabad.

A kárókatonák lábán mind a négy ujjat úszóhártya köti össze.

A szárcsák lábai tagolt ujjúak, de karéjos hártya veszi körbe.

A vöcskök mindegyik ujját külön egy-egy kis evezőlapátként működik.

Tudtad?

A pingvinek és az alkák a víz alatti úszáshoz rövid, lapos és széles szárnyaikat használják evezőként, amelyeket bőrrel fedett pikkelyes tollak borítanak.

Tudtad?

A hattyúk pehelytollaival őseink a ruháikat díszítették. Ez a hagyomány még ma is fellelhető a divat világában.

A vízimadarak csőre táplálkozásukhoz idomult.

A csérek csőre olyan, mint egy csipesz, amellyel a halat fogják meg.

A bukók csőre a csérekéhez hasonlít, de erősen fogazott is, hogy a hal ki ne csússzon belőle.

A récék a halakon kívül növényeket és apró víziállatokat is esznek, csőrük ellapul, széleik lemezesek és szűrőszögletesre is alkalmasak.

A ludak csőre hasonlít a récékéhez, csak keményebb, és a lemezek helyett fogazott, mivel azok keményebb táplálékot is fogyasztanak.

A szárcsák csőre rövid, oldalt lapított, de hegyes és éles – ezzel a csőrrel apró víziállatokat és vízínövényeket csippentenek fel.

A gulipánok érzékeny, felfelé hajló csőrükkel ide-oda kaszálgatva kapják el az apró víziállatokat.

Figyeld meg!

A vízben úszkáló hattyúk között könnyedén megtalálhatod a nyakukon sárga gyűrűt viselő egyedeket. Erre a jelölésre a madarak érdekében van szükség: a hattyúláb általában víz alatt van, így a lábon lévő gyűrű számát nem lehet leolvasni. A nyakgyűrű előnye, hogy távcsővel vagy akár szabad szemmel is könnyedén leolvasható a gyűrű száma a madár zavarása nélkül.

Amint nyakgyűrűs hattyút látsz, jegyezd fel a számát, a helyszínt és a megfigyelésed időpontját, és ezeket az adatokat küldd be a mme@mme.hu e-mail címre. Vegyél részt hattyú road show-n, ahol tanúja lehetsz a hattyúk gyűrűzésének és megtapasztalhatod ezeknek a bátor madaraknak a harciasságát is! További információk: www.mme.hu

Végezz a környékbeli vizeken vízimadár számlálást minden évszakban! Figyeld meg, hogy mennyire főlzaporodik télen a hattyúk, szárcsák, tőkés récék száma ugyanott más évszakokhoz képest. Ezek a madarak zömmel Európa északi részeiből érkeztek. Milyen változást veszel észre a madarak számában, ha télen hirtelen sokkal enyhébb napok jönnek?

Etettél már vízimadarakat kenyér darabkákkal?

Nagy élmény vadon élő madarakkal testközelből ismerkedni. Az etetésükkel azonban bánj csínyján – hiszen a kenyér nem természetes eledelük. A hattyúk, szárcsák és tőkés récék gyomra ellenállóbb, mint más madaraké, bajuk tehát nem származik a kenyérevészből. Más madarat azonban ne etess kenyérrel!